

bio je Adolf Kaufmann, ugledni predstavnik ortodoksnog judaizma, koji je preminuo 1907. godine.

Nakon njegove smrti započelo je postupno slabljenje zajednice. Novija istraživanja pokazuju da se značajan dio ortodoksnih vjernika nije preselio u Palestinu, kako se dugo vjerovalo, nego u mađarski grad Pápu, koji je tada bio jedno od najvažnijih središta ortodoksnog judaizma u regiji. Odlazak većeg dijela vjernika doveo je do postupnog gašenja organiziranog židovskog života u Beltincima.

Sinagoga je tijekom protužidovskih nemira bila oštećena, a potom je zbog nedostatka vjernika i održavanja počela propadati. Godine 1937. konačno je srušena. Njezinim nestankom Beltinci su izgubili jedno od najvažnijih materijalnih svjedočanstava višestoljetne židovske prisutnosti.

Ipak, dio njezine baštine sačuvan je do danas. Židovski kulturni centar u Ljubljani čuva dvije vječne svjetiljke – ner tamid – koje su nekoć gorjele ispred aron ha-kodeša u beltinskoj sinagogi. Ovi dragocjeni predmeti danas svjedoče o zajednici koja je stoljećima bila sastavni dio života Prekmurja.

Upravo zato otkriće mikvi ima tako veliko značenje. Ne radi se samo o arheološkom nalazu, nego o rijetkom i izravnom svjedočanstvu svakodnevnog vjerskog života jedne zajednice koja je gotovo nestala iz kolektivnog sjećanja. Mikve omogućuju da povijest beltinskih Židova sagledamo cjelovitije – ne samo kroz sinagogu i javni život, nego i kroz njihove običaje, obiteljski život i vjersku praksu.

Otkriće dolazi u trenutku kada se diljem Europe sve više pažnje posvećuje proučavanju i očuvanju

baštine manjih, često zaboravljenih židovskih zajednica. Svaki pronađeni predmet, dokument, fotografija ili arhitektonski ostatak pomaže ispričati priču ljudi koji su stoljećima bili sastavni dio ovoga prostora.

Mikve u Beltincima podsjećaju nas da povijest prekmurskih Židova nije nestala. Ona i dalje živi u zgradama, predmetima, dokumentima i sjećanjima, kao i u nastojanjima svih onih koji vjeruju da tu baštinu treba sačuvati i prenijeti budućim generacijama.

Posebnu zahvalnost za ovo važno otkriće i dugogodišnje istraživanje dugujemo Bojanu Zadravcu, čiji je rad značajno pridonio boljem poznavanju židovske povijesti Prekmurja i Beltinaca.

Robert Baruch Walzl

Mikve u nekadašnjoj kući Deutsch u Beltincima